27

6 L-Għar-Knisja Tal-Ġetsemani

18 Sliem Għalik Marija Immakulata

23 Il-Ġarra Mkissra (Ġer 19). (2)

27 Ħjiel ta' Ġografija Biblika(II)

35 Għalfejn u lil Min Inkitbet l-Ewwel Ittra Ta' San Ġwann?

43 Jinstab Banju Ritwali Lhudi fl-Iskavi taħt il-Ġetsemani

35

Editorjal

ta' Patri Twanny Chircop ofm

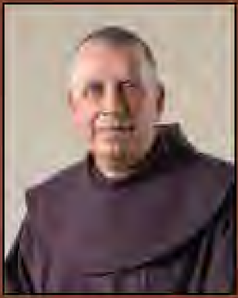

FUTUR WARA PANDEMIJA U GWERRA

Wara kampanja intensiva ta' vaċċinazzjoni, Israel kien wieħed mill-ewwel pajjiżi li rnexxielu joħroġ mill-effetti tal-pandemija hekk li l-ħajja setgħet tkompli b'ritmu pjuttost normali. Ma nistgħux ngħidu l-istess fil-każ tal-Palestina, fejn in-numru ta' infezzjonijiet kompla b'ritmu preokkupanti, għalkemm jidher li bil-mod il-mod qed jonqos anke hemmhekk. Dan kollu nissel tama ġdida li l-Art Imqaddsa tkun tista' tibda tilqa' l-pellegrini u l-viżitaturi f'qasir żmien, wara aktar minn sena u nofs ta' waqfien totali li ġab l-ekomomija tas-settur turistiku għarkubbtejha.

Sadanittant f'Israel saru l-elezzjonijiet, għar-raba' darba konsekuttiva minn April 2019, u kull darba mingħajr riżultat ċar dwar liema partit kellu maġġoranza ta' voti biżżejjed biex jieħu l-gvern f'idejh. Kull darba saru trattattivi bejn diversi partiti, b'riżultati mhux dejjem sodisfaċenti. Sadanittant il-Prim Ministru Benjamin Netanyahu kompla jiggverna biex jimla dan il-vojt. Sal-mument li fih qiegħed nikteb dan l-editorjal għad ma hemmx soluzzjoni ċara għal din il-problema.

Fil-Palestina wkoll hemm bżonn li jsiru elezzjonijiet, għax ilhom snin ma jsiru minħabba diversi fatturi. L-aktar wieħed

Vjolenza fil-Lvant Nofsani

gravi fosthom hu li hemm firda bejn il-Palestina fix-Xatt tal-Punent (West Bank), fejn hemm fil-gvern il-President Mahmoud Abbas u l-Partit Fatah, u l-Palestina fl-iStrixxa ta' Gaża, fejn il-gvern hu mmexxi mill-Partit tal-Ħamas, li ma jridx jirrikonoxxi l-iStat ta' Israel. Ħamas hu meqjus bħala organizzazzjoni terroristika minn Israel, l-iStati Uniti tal-Amerika u l-Unjoni Ewropea. Bil-biża' li Ħamas jista' jirbaħ maġġoranza anke fix-Xatt tal-Punent, fejn hemm il-bliet Palestinjani ta' Ramallaħ, Betleħem, Ħebron, Nablus, Ġeriko, Ġenin u Tulkarem, l-elezzjonijiet dejjem tħallew fuq l-ixkaffa. Problema oħra tirrigwarda l-fatt li Israel ma jridx li l-Palestinjani li joqogħdu f'Ġerusalemm tal-lvant (li l-Palestinjani jriduha kapitali tal-iStat tagħhom) jivvutaw fl-elezzjonijiet tal-Palestina, għax Israel iqis lil Ġerusalemm kollha kemm hi bħala l-belt kapitali tiegħu u l-Palestinjani li jgħixu fiha bħala popolazzjoni, li la hi Israeljana imma lanqas ma tista' tagħmel parti mill-Palestina.

Din is-sitwazzjoni politika mqanqla ħalliet effett negattiv fuq is-sensibilità ta' ħafna, li kompla aggrava ruħu bil-problema tal-panedmija u r-restrizzjonijiet li ġabet magħha. Din is-sena l-festa ta' *Pesah*, l-Għid tal-Lhud, ħabtet mal-istaġun tax-xahar qaddis tar-*Ramadan* tal-Musulmani. Iż-żmien tal-festi f'Ġerusalemm hu dejjem mument ta' tensjoni. U t-tensjoni splodiet proprju fl-aħħar jiem tar-*Ramadan*, meta seħħ ġlied fuq l-Ispjanata tal-Moskej f'Ġerusalemm u daħlu l-forzi Israeljani biex iżommu l-ordni. Il-ġlied beda minħabba li xi familji Palestinjani li jgħixu fil-kwartier ta' Sheikh Jarrah f'Ġerusalemm tal-lvant, irċevew ordni li jisgumbraw djarhom għax ġew dikjarati illegali. Fi ftit ħin it-tensjoni xterdet ma' diversi nħawi fejn jgħixu Palestinjani u Israeljani, l-aktar fil-belt ta' Lod, qrib l-ajruport internazzjonali ta' Ben Gurion.

Ir-riżultat kien li t-tensjoni splodiet ukoll fit-territorji

Palestinjani, l-aktar fl-iStrixxa ta' Gaża, minn fejn milizjani tal-Ħamas bdew jisparaw missili lejn Israel biex jolqtu l-bliet kbar li hemm viċin, l-aktar Axdod u Axkelon, u wkoll sa Bat Yam u Tel Aviv. Israel irrisponda billi attiva s-sistema sofistikata ta' awto-difiża tiegħu, imsejħa *Iron Dome*, li biha jinterċetta l-missili meta jkunu għadhom fl-ajru u jisplodihom bil-missili tiegħu qabel ma jaslu biex jolqtu l-objettiv tagħhom. Israel beda wkoll jattakka stabilimenti militari tal-Ħamas billi jibbumbardja bini f'Gaża. Ir-riżultat kien il-mewt ta' aktar minn 250 Palestinjan, li numru sostanzjali tagħhom kienu nisa u tfal. Gaża hi sovrapopolata u mimlija bini ġo xulxin. L-istallazzjonijiet militari tal-Ħamas jinsabu f'nofs il-bini tal-popolazzjoni ċivili. Israel soltu javża li jkun se jattakka biex in-nies joħorġu, imma dawn ma għandhomx fejn imorru u bosta darbi jispiċċaw vittmi innoċenti ta' attakki fuq il-milizjani. Issa, wara diversi ġimgħat ta' ġlied, wara li Israel farrak l-infrastruttura militari tal-Ħamas, sar waqfien mill-ġlied. Storja li diġà ġrat drabi oħrajn, u li tista' terġa' tiġri fil-futur.

Minkejja dan kollu l-ħajja fl-Art Imqaddsa tkompli. Fix-Xatt tal-Punent ftit kienu l-ħsarat u l-Palestinjani ma jridux jidħlu f'konfront ma' Israel, għax jafu li l-industrija tat-turiżmu tiddependi mill-paċi. Bliet bħal Betleħem jiddependu biss mit-turisti u l-pellegrini biex jgħixu, u kienu qed jittamaw li t-tmiem tal-pandemija jiftaħ żmien ġdid li fih jirritornaw l-eluf ta' pellegrini li kienu jiġu qabel. Anke Israel għandu bżonn ta' stabilità politika, li titlob li jkun hemm il-paċi, biex hekk ukoll l-industrija turistika tqum fuq saqajha, għalkemm Israel ma jiddependix biss mit-turżimu għall-għajxien tiegħu.

Il-Kustodju tal-Art Imqaddsa ta' spiss fakkar fl-appelli tal-Papa Franġisku biex l-insara jitolbu għall-paċi u b'hekk l-insara lokali jkunu jistgħu jgħixu ħajja normali u jsibu wkoll għajxien deċenti bil-miġja tal-pellegrini. Minkejja l-fatt li forsi ħafna jibżgħu meta jisimgħu aħbarijiet ta' tensjoni politika u militari fl-Art Imqaddsa, ta' min jgħid li t-tensjonijiet ma jdumux u li hemm bżonn li nkunu aktar kuraġġużi u nagħtu s-support tagħna lill-preżenza Kristjana fl-Art Imqaddsa. Wieħed mill-modi hu li nirritornaw ħalli nżuru l-Art Imqaddsa. Ta' min jinsisti, għal darba darbtejn, li l-maġġoranza tas-Santwarji tal-Fidwa li jżuru l-pellegrini ma jinstabux f'żoni ta' tensjoni, u li fuq kollox la l-Palestinjani u lanqas l-Israeljani ma għandhom interess li l-pellegrini ma jiġux jitolbu fl-Art Imqaddsa, għax minnhom jiddependi l-għajxien ta' eluf ta' persuni li jaħdmu fl-industrija tat-turiżmu.

Min-naħa tagħna l-Patrijiet Franġiskani tal-Art Imqaddsa, nkomplu naħdmu biex innisslu fiduċja u kuraġġ, u ninsistu fuq is-sbuħija tal-esperjenza unika tal-pellegrinaġġ fl-Art ta' Ġesù. Kull min ġie magħna jaf li ma hemmx periklu li tmur l-Art Imqaddsa, u li min-naħa tagħna m'aħniex sejrin nieħdu riskji li mmorru bi gruppi f'postijiet li jistgħu jkunu perikolużi għal żmien limitat. Għaldaqstant, nittamaw li dalwaqt jiġi lura ż-żmien li naraw il-pellegrini Maltin fl-Art Imqaddsa. Aħna lesti li nibdew bl-istess entużjażmu ta' dejjem.